

Regelgeving voor kachels en open haarden

In dit artikel wordt specifiek ingegaan op de Nederlandse regelgeving voor kachels en open haarden en tevens een vergelijking gemaakt met de buitenlandse regelgeving. Nederland blijkt in Europa nogal achter te lopen in regelgeving voor fijnstofemissie vanuit houtstook. In 2022 wordt Europese regelgeving van kracht, die helaas niet gaat gelden voor bestaande houtkachels en open haarden. En in tegenstelling tot andere landen heeft Nederland momenteel ook geen nationaal beleid ten aanzien van de vervanging van bestaande verouderde kachels.

Ir. P. (Piet) Jacobs PdEng, onderzoeker energie, comfort en binnenmilieu, TNO

■ NEDERLAND

In Nederland worden alleen de CE-typekeur veiligheidseisen verplicht gesteld. Wat betreft uitstoot moeten kachels voldoen aan 30 - 50 % rendement en 1 % CO. Er worden in het kader van de CE momenteel geen eisen gesteld aan fijnstofuitstoot. Er is een mogelijkheid om de gemeente een stookverbod te laten instellen. Artikel 7.22 van het Bouwbesluit 2012 verbiedt het 'in, op of aan een bouwwerk of op een open erf of terrein voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten of werktuigen te gebruiken, waardoor: ... op voor de omgeving hinderlijke of schadelijke wijze rook, roet, walm of stof wordt verspreid'. Als dit toch gebeurt zijn gemeenten verplicht om op te treden. Uit de jurisprudentie tot nu toe blijkt dat het moeilijk is om te bewijzen dat hinder of gezondheidsschade optreedt, zie kader houtkachel in Kampen.

■ BELGIË

In België is er sinds 2011 een Koninklijk besluit [3] van kracht die in drie fasen maatregelen invoert. Fase drie is sinds 2016 van kracht. Er

worden afhankelijk van het type toestel eisen gesteld aan CO, fijnstof en het energetisch rendement. Een nieuwe vrijstaande kachel moet momenteel voldoen aan een emissie lager dan 150 mg/Nm³.

■ DUITSLAND

Regelgeving [4] in Duitsland is er op gericht om de emissie van PM₁₀ fijnstof uit nieuwe en bestaande kachels terug te dringen. In 2010 is een maximum emissie terug gebracht naar 75 µg stof per m³. Vanaf 2015 is dit verder teruggebracht tot 40 µg stof per m³. Ook bestaande kachels worden aangepakt. Kachels uit de periode 1950 - 1975 mogen niet meer worden gestookt tenzij de eigenaren kunnen aantonen dat ze historisch waardevol zijn of niet meer dan 150 mg fijnstof/m³ emitteren. Schoorsteenvegers informeren eigenaren wanneer de kachel dient te worden vervangen of met een fijnstoffilter dient te worden uitgerust. Echter, het wettelijk mandaat om te controleren of de uitwisseling daadwerkelijk plaatsvindt ontbreekt. Wel is het in Duitsland wettelijk verplicht om elke 7 jaar minimaal twee maal de schoorsteenveger te consulte-

ren. De schoorsteenveger kijkt dan niet alleen of de kachel voldoet maar meet ook de vochtigheid van het opgeslagen hout. Indien het hout onvoldoende droog is wordt de eigenaar daarover geïnformeerd en voorgelicht hoe het hout zo kan worden opgeslagen dat het voldoende droogt. Bij het plaatsen van een nieuwe kachel of het wisselen van eigenaar geeft de schoorsteenveger voorlichting hoe de kachel optimaal kan worden gestookt.

■ FRANKRIJK

In Frankrijk is sinds 2000 het Flamme Vert programma gestart met zowel emissie-eisen, kwaliteit labels als een stimuleringsprogramma voor vervanging van oude kachels. Kachels zijn ingedeeld in verschillende kwaliteitscategorieën (sterren), zie tabel 1. Per 1 januari 2015 worden kachels vanaf 5 sterren gestimuleerd met een subsidie van 30%. Per 1 januari 2018 worden alleen kachels vanaf 6 sterren en per 1 januari 2020 alleen kachels vanaf 7 sterren gestimuleerd. Dan zijn de emissie-eisen wat betreft fijnstof vergelijkbaar met die in Duitsland nu al van kracht zijn.

	Classe énergétique	Energetisch rendement [%]	CO [%]	Fijnstof [mg/Nm ³]
Stuk hout (bois bûche)	5 *****	≥ 70	≤ 0,30	≤ 90
	6 *****	≥ 75	≤ 0,15	≤ 50
	7 *****	≥ 75	≤ 0,12	≤ 40
Pellets (granules)	5 *****	≥ 85	≤ 0,04	≤ 90
	6 *****	≥ 86	≤ 0,03	≤ 40
	7 *****	≥ 87	≤ 0,02	≤ 30

-Tabel 1-energie-efficiëntie-eisen en emissie-eisen Flamme Verte [5]

	Seizoensgebonden energie-efficiëntie [%]	PM [mg/m ³]
Open haard	> 30%	< 50
Kachel	> 65%	< 40
Pelletkachel	> 79%	< 20

-Tabel 2- Energie efficiëntie eisen en emissies eisen voor nieuwe ruimteverwarmings-toestellen [6]

■ EU ECODESIGN-RICHTLIJN

Per 1 januari 2022 worden in de EU de waarden in tabel 2 van de Ecodesign-richtlijn uit 2015 van kracht. Deze zijn voor kachels vergelijkbaar met de huidige Duitse eisen.

■ CONCLUSIE

De Nederlandse eisen aan emissie van kachels en open haarden zijn momenteel alleen gebaseerd op de veiligheidseisen van de CE-typekeur. Er worden nu geen eisen gesteld aan fijnstofemissie. Pas vanaf 1 januari 2022 wordt in Nederland de EU Ecodesign-richtlijn van kracht. Deze is voor nieuwe kachels vergelijkbaar met de huidige Duitse emissie-eisen. In tegenstelling tot met de Duitse en Franse wetgeving wordt met Ecodesign niet gestimuleerd om bestaande stookinrichtingen te vervangen of te verbeteren. Omdat kachels en open haarden lang mee gaan, zou het aan te bevelen zijn om in Nederland ook beleid te maken voor de vervanging of verbetering van bestaande stookinrichtingen.

■ LITERATUUR

1. Uitspraak raad van state gemeente Kampen, downloaden via: <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=81496>
2. Effecten luchtmissies houtkachels, Rapportnummer: BL2011.5359.01-V03, 1 september 2011, downloaden via: <http://www.infomil.nl>
3. <https://www.lne.be/veelgestelde-vragen-over-binnen-stoken>
4. Novellierung der Verordnung über kleine und mittlere Feuerungsanlagen, downloaden via: <http://www.umweltbundesamt.de/publikationen/novellierung-verordnung-ueber-kleine-mittlere>

5. <https://www.flammeverte.org/decouvrir-flamme-verte/comprendre-etiquette>
6. Verordening (EU) 2015/1185 van de commissie van 24 april 2015 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG eisen inzake

ecologisch ontwerp betreft voor toestellen voor lokale ruimteverwarming die vaste brandstoffen gebruiken (<http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R1185&from=EN>)

■ HOUTKACHEL IN DE GEMEENTE KAMPEN

Uitspraak Raad van Staten

Een uitspraak [1] van de Raad van State in 2014 verwerpt het verzoek dat de gemeente Kampen nader onderzoek diende te plegen naar het gebruik van de houtkachel op het naburig perceel. Er was buurtonderzoek uitgevoerd door de gemeente waaruit bleek dat niet alle burens overlast hadden van de houtkachel. De gemeente Kampen had eenmaal een lichte rooklucht op het perceel van de aanklager waargenomen en eenmaal een rooklucht in de slaapkamer van de woning van de aanklager. Echter, op basis van de afstand van 17 m tussen de schoorsteen van de houtkachel en de woning van de aanklager, alsmede de omstandigheid dat rond beide woningen geen andere gebouwen en bouwwerken staan, concludeerde de gemeente volgens de Raad van State terecht dat een goede verspreiding van de rook is gewaarborgd. Ook had de kacheleigenaar maatregelen getroffen om de eventuele overlast te beperken, bestaande uit het verhogen van de kachelpijp, het aanbrengen van een andere kap en een thermostaat op de kachelpijp om een goede verspreiding van rook en een goede verbrandingstemperatuur te waarborgen alsmede het aanschaffen van een vochtmeter om de te gebruiken houtblokken door te meten. De aanklager had gedurende vier dagen fijnstof laten meten en deze meetdata in de rechtszaak ingebracht. Op basis hiervan had een deskundige van ECN aangegeven dat indien het stookgedrag tijdens de meetperiode het gebruikelijke stookgedrag is, het aannemelijk is dat er overlast zal optreden, maar dat vanwege de wijze van meten niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat de verontreiniging kan worden toegerekend aan de houtkachel van het naburige perceel. De gemeente gaf aan dat het kan afzien van nader onderzoek omdat er geen toetsingskader is voor houtkachels. Ook bestaan er volgens de Raad van State geen algemeen aanvaarde inzichten over de wijze waarop de concentraties fijnstof in de omgeving ten gevolge van het gebruik van de houtkachels moeten worden gemeten noch over de vraag of, en zo ja onder welke omstandigheden, houtkachels door het verspreiden van fijnstof schade aan de mens kan toebrengen. Ook refereerde de gemeente Kampen naar een rapport van Buro Blauw uit 2011 [2] waarin staat dat het onwaarschijnlijk is, dat bij alleenstaande houtkachels wettelijke normen voor PM10 worden overschreden. Dit geldt niet alleen in de doorsneesituatie met goed stookgedrag, maar ook in de worstcasesituatie met slecht stookgedrag. In de worstcasesituatie wordt wel de wettelijke streefwaarde voor benzo(a)pyreen in de buitenlucht overschreden.